

GOTİK SANATI'NA YİRMİ BİRİNCİ YÜZYIL PERSPEKTİFİNDEN BİR BAKIŞ

Abdullah AYAYDIN^(*)

Özet: On ikinci yüzyılın başlarında, Avrupa'da Gotik resim, heykel ve gotik mimari baskın hale geldi ve Rönesans'a kadar popülerliğini korudu. Gotik dönemin esas karakteri, özellikle başlangıçta, mimarinin baskın olmasıydı; bu durum diğer sanatların hepsini sınırlandırmıştı. Gotik stil Avrupa'nın baskın olarak yapısal ve estetik tarzıydı. Gotik sanatı son dört yüzyıldır Avrupa'da dini ve dünyevi değişikliklerle ilgili olarak insanın estetik algısını değiştirmiştir. Rönesans döneminde, yazarlar bu stili acımasızca eleştirdi ve bu nedenle onu bayağı ve sıradan anlamında gotik olarak adlandırdılar. Bu sanatsal akımın yayılmasının sonucu olarak, uluslararası gotik olarak bilinen ve yirmi birinci yüzyılda modern sanatın doğmasını sağlayan yeni bir görsel sentez doğdu. Bu araştırmanın amacı; Gotik sanatının özelliklerini ortaya koymak, bu sanatın bazı özgün değerlerini açıklamak ve günümüz sanatına etkilerini tartışmaktır.

Anahtar Kelimeler: Gotik, Sanat Tarihi, Avrupa Sanatı

A Glance at Gothic Art from Twenty-First Century Perspective

Abstract: Beginning in the twelfth century, Gothic painting, sculpture, and architecture quickly became dominant in Europe and remained popular until the Renaissance. The essential character of the Gothic period, particularly at the outset, was the predominance of architecture; all the other arts were determined by it. Gothic style was the dominant structural and aesthetic mode in Europe. Subject to regional and temporal variations, Gothic art shaped human perception in Europe for nearly four centuries. During the Renaissance, writers criticized it as vulgar and hence named it Gothic art. As a result of this diffusion of artistic currents, a new pictorial synthesis emerged, known as the International Gothic style that created modern art in 21st century. The aim of this research is to bring up the characteristic of Gothic Art, to explain its some special values and to debate effects in today's arts.

Key Words: Gothic, Art History, European Art

^(*) Yrd.Doç.Dr., KTÜ Fatih Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-iş Eğitimi ABD.
(e-posta: abduallahayaydin@hotmail.com)

Giriş

İnsanlık tarihinin bazı dönemlerinde yaşanan olaylar, yapılan icatlar veya ortaya çıkan fikir akımları, insanların yaşam ve düşünce biçimlerini önemli derecede etkilemiştir. Bir makinenin icadı tarih çizgisi üzerinde bir nokta kabul edilirse, bu noktadan sonrası artık bu makine ile devam edeceğinden insanların yaşam tarzında değişiklik olması kaçınılmazdır. Örneğin, fotoğraf makinesinin icadı tarih şeridinde bir nokta kabul edildiğinde, bu noktanın sonraki sanat tarihi sürecinde bazı değişikliklere yol açtığı görülebilir. Aynı şekilde, yeni bir akımın doğması ve insanlar tarafından kabul görmesi o akımın ortaya çıkışından çok uzun süre sonra dünyaya gelen insanların hayatında bile yer alabilir.

Bir sanat anlayışı, üslubu veya stili olarak bilinen Gotik Sanatın da ortaya çıktığı dönemden bu yana, kendisinden sonra gelen sanat üsluplarını ve akımlarını etkilediği söylenebilir. Öncelikle sanatçı kavramının ortaya çıkışını başlatan ve sonrasında Rönesans Sanatının doğmasına zemin hazırlayan bu dönem, günümüze kadar birçok sanatsal olayın temelini oluşturmaktadır. Günümüze kadar sanatın doğuşun Rönesans Dönemi ile birlikte anılması Gotik Sanatının hak ettiği öneme kavuşmamasında önemli bir etkidir.

Bazı sanat tarihçilerine göre Gotik ustaları (sanatçıları) mimari problemlere birer felsefeci gibi düşünceli ve yorumsal yaklaşımla bakmışlardır. Onlara göre Gotik stili bir anlayışlar kompleksidir (Crodody, 1999). Bu anlayışlar kompleksi kendini daha çok mimari ile göstermesine karşın, detaylı olarak incelendiğinde bu stilin, sanatın birçok dalını içinde barındırdığı görülebilir.

Gotik Sanatının yaşadığı döneme sadece bir göz atıp geçildiğinde bile sanatın dilini apaçık ve baskın bir şekilde görmek mümkündür. İlk bakışta fark edilenlerden biri bu sanatın ritmik özellikler taşıyor olmasıdır. Çizgi ve biçim öncelikle ritim duygusu uyandıracak bir kaygı ile yerleştirilmiştir (Rorimer, 1952). Bu ritim duygusu bu sanatın etkin olduğu her alanda görülebilir. Gombrich'e (2007:186) göre; Bu kiliselere daha çok bir mühendislik başarısı olarak bakmak yanlış olur. Sanatçı, ayrıca onun tasarımının yürekliliğini hissetmemizi ve bundan hoşlanmamızı da istemektedir.

Gotik Sanatı aradan geçen bunca zamana rağmen günümüzün sanat dünyasında bile güncelliğini korumaktadır. Bu sanatı günümüze kadar getiren ve günümüzde hala popüler kılan etkilerden biri sağlam yapıların olmasıdır. Çünkü bu sağlam yapılar sayesinde ki, biz bugün hala bu sanatı bugün yapılmış gibi günlük hayatımızda yer alan bir stil olarak görebilmekteyiz. Bu yapıların en başında katedraller gelmektedir. Katedrallerin yapımı yıllarca sürdü. Binalar tamamlandıktan sonra heykel ve kabartmalar yerleştirildi. Örneğin 1220 de başlayan Amiens katedraline 1236–1241 yılları arasında heykelleri yapıldı (Gillerman, 1980).

Gotik Sanatının temel taşlarından olan mimari yapılar, işlevsel olmasının rağmen ve bu amaçla yapılmasına rağmen sanatsal kaygıdan da kopmamıştır. Avrupa'ya yeni ve farklı görkemli anıtlar koymak için çoğunlukla yeni ilhamlar arandı (Leuchak, 1988). Bu ilhamlar sayesinde ki; her katedral başlı başına bir sanatsal anlatım taşımaktadır ve kendi özgünlüğünü koruyabilmektedir.

Gotik sanatı, sadece yaşandığı dönemde başlayıp bitmiş bir süreç olmanın dışında, her dönemde yeniden değerlendirilmesi gereken ve etkileri günümüze kadar süregelen bir başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Bu üslubun sanat evreninde oluşturduğu kavramlar her yüzyılda yeniden ve daha uzak perspektiften tekrar tekrar gözden geçirilmiştir.

Bu çalışmanın amacı; Gotik Sanatı'nın temel özelliklerini, yaşamakta olduğumuz yirmi birinci yüzyıl perspektifinden ele almak, tartışmak ve değerlendirmektir.

Gotik Sanatı Nasıl Ortaya Çıktı?

Gotik sanatının 12. yüzyıl ortalarında doğduğu ve 15. yüzyıl ortalarına kadar varlığını devam ettirdiği düşünülmektedir. Bazı kaynaklar bu zaman aralığının sınırlarını daha farklı göstermiş olsalar da, çoğunluğun belirttiği görüşe göre; Gotik üslubun yaşadığı dönem genel olarak 12., 13., 14. ve 15.yüzyılları kapsar.

Avrupa'nın birçok ülkesinde varlığını hissettiren Gotik sanatının Fransa'da ortaya çıktığı düşüncesi yaygındır. Ayrıca en uzun süre yaşadığı bölge de burasıdır. En kısa yaşadığı ülke ise İtalya'dır. Gotik Sanat'ın Paris yakınlarındaki *Saint Denis Manastır Kilisesi*'nin *Başrahip Suger* tarafından yeniden inşası sırasında binaya eklenen doğu bölümünün yapımıyla 1122–1151 tarihleri arasında başladığı kabul edilmektedir. İlk önemli binaların yapıldığı bölge de Fransa içindedir. 1140–1240 tarihleri arasında en önemli eserlerin yaratıldığı bu bölge *Ile-de-France*'dir. 1250'den sonra Fransa Kraliyet gücü ve Fransız hâkimiyetinin diğer bölgeler üzerinde hissedilir bir önem kazanması nedeniyle Gotik Sanat anlayışı büyük bir yayılma göstermiştir. 1250–1350 tarihleri arasında en güçlü devrine ulaşan bu anlayış bir süre içinde İtalya'ya da girmiştir. 1380–1425 tarihleri arasında tam anlamıyla Avrupa düzeyinde uluslararası bir nitelik kazanan Gotik anlayışa, bu sebeple *Uluslararası Gotik* adı verilmektedir (Beksaç, 2000:15).

Bu ismin ortaya çıkmasında İtalyan ressam *Ghiberti*'nin önemli rolü olmuştur. Antikitenin altın çağını barbar bir Ortaçağ'ın takip etmiş olması ve bu Ortaçağ barbarlarının da Vasari'ye göre Got'lar olduğu kanısından dolayı bu üsluba yanlış olarak Gotik denmiştir. Fransız klasizmi Gotik zevksiz ve yüklü diye nitelenmiş ve ilk olarak 1820'de Romantiklerin eserlerini verdiği sırada bu sanatın bir barbar sanatı olduğu düşüncesi terk edilmiş ama Gotik ismi yerleştiği için değişmemiştir (Turani, 1998:47).

Dört asır varlığını devam ettiren bu sanat anlayışına verilen Gotik tanımlaması Rönesans ortamında yapılmıştır. Rönesans sanatı Gotik üslubun sonrasında başlayan bir sanat anlayışdır ve özellikleri bakımından kendisinden önce gelen Gotik sanata karşıt denebilecek anlayışlar taşımaktadır. Kendinden bir önceki sanat anlayışını değerlendiren bir üslubun, bunu yaparken kendi prensipleri çerçevesinden bakması kaçınılmazdır.

Dini Duyguların Yaşattığı Sanat

Gotik üslubun asıl amacı sanat yapmaktan çok dine hizmet etmektir. Gotik öncesinde Avrupa'da hâkim olan Roman üslubun ve öncesinde yaşanan hemen hemen tüm sanat

anlayışlarının temel amacının dini duygulara hitap etmek olduğu söylenebilir. Ancak bu dini karakter kendinden önceki devirden farklı olarak daha sivil ve dünyevi bir görüntüye bürünerek, manastırlar ve güçlü dini çevrelerin dışına taşmış toplumsal bir özellik göstermektedir. Roman sanatında olduğu gibi Gotik Sanatına da yön veren kişiler de din adamı kökenlidir. Ancak yine de sanatın gelişmesine olanak tanıyan ortam şehirli tüccarlar ve sanatkarların ağırlık kazandığı şehir ve kasaba kurumlarıdır. Gotik üslup bir önceki döneme göre şehirlere daha yakındır ve şehirli ile iç içedir. Bu yüzden Gotik Sanat'ın başlıca eserleri olan katedraller için, bu şehirli grupların ve şehirlerin gücünü gösteren eserler olduğu söylenebilir.

Ayrıca Gotik Sanat'ın dini içerikli görünümü de -Roman Sanatından farklı olarak- daha madde ötesi bir ruhsallığa bürünmüş ve daha özgün bir özellik kazanmıştır.

Gotik Sanat, kilise ve manastırların sanatı olmakla birlikte daha çok milli kimliklerini kazanmaya başlayan krallıklar ve şehir cumhuriyetlerinin sanatıdır denebilir. Bu noktada da milli kimliği ve gücü en etkin krallık olan Fransa tarafından önemle benimsenmiş bulunmaktadır.

Yüksek ortaçağı içine alan gotik devir, papalık ile krallık arasında bir kudret gösterisi olarak geçer. Papa III. Gregor kendini dünyanın en yüksek hakimi, onu takip edenlerden III.Innozenz ise, kendini dünyada İsa'nın temsilcisi olarak ilan ettiler. Hâlbuki krallar kendilerini hem dünyevi, hem de manevi dünyanın hâkimi olarak kabul ettirmek istiyorlardı. Bu nedenle aralarındaki mücadele, hem politika, hem kuvvet, hem de manevi güç alanlarında yapılmıştır (Turani, 1971: 208).

Büyük katedral kiliselerinin yapılmasında dini inanışların etkisi başta gelmektedir. Ayrıca, gelişmiş kentlerdeki psikoposların ve zengin tüccarların diğer bütün yapıların üstünde uzak mesafelerden kolaylıkla gözükebilen büyük katedraller aracılığıyla dünyayı büyülemek ve hayrete düşürmek gibi bir arzu içinde oldukları anlaşılmaktadır (Şahin, 2006:354).

Mimarinin Sanat Kaygısı

Gotik anlayışın en etkin kolu mimaridir. Birçok sanat kolunda ustalaşmış olan bu devrin sanatçıları çok yönlü bir ustalık sergilemektedir. Fakat uzmanlaşma belirtileri de kendisini göstermektedir. Buna rağmen bütün sanat kollarına yön veren mimari ve mimari elemanlarının kullanımıyla sağlanan süsleme anlayışı her şeye hâkimdir. Çünkü mimari yarattığı göz alıcı eserlerle şehirlî grupları ve toplumların inancı ve gücünü gösterirken, aynı zamanda insanların yol göstericisi ve kurtarıcısı olduğuna inanılan kilisenin bu yönünü ve dini de ilham kaynağı etmektedir (Beksaç, 2000:15). Bu dönem mimarisinin genel özellikleri şunlardır:

Binalar uzunlamasına büyüme eğilimindedir: Gotik Sanatın çoğunlukla mimaride dikkati çeken baskın bir özelliği, eserlerin uzunlamasına gelişme eğiliminde olmasıdır. Ayrıca bu özellik resim ve heykel gibi diğer sanat formları da kendini göstermektedir. Mimarî yapılar, içinde bulunan tüm sanatsal formlarla birlikte düşünüldüğünde, mimarının gökyüzüne doğru uzatılmasının içinde bulunanların da uzatılmasını gerekli kılacağı anlaşılabilir. Örneğin, bir katedral uzunlamasına çekip uzatıldığında onun içinde bulunan heykel formunun da binaya uyum sağlayabilmesi için çekilip uzatılmış görünümünde olması doğaldır ve hatta gereklidir. Çünkü bu sanatsal uyumun ve biçimsel armoninin de bir gerekliliğidir. Ayrıca bu durumun Gotik üslubun kişilik kazanmasında ve estetik kaygıdan uzaklaşmamasında veya bir sanatsal stil haline gelmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Süsleme dikkat çekici boyuta ulaşmıştır: Karmaşık ve dolaşmış doğal biçimlerden yola çıkılarak elde edilmiş zengin bir süsleme tarzı da Gotik Sanat'ın en dikkat çekici özelliklerindendir (Mondadori, 1972:299). Hiç bir dönemde sanattan kopamayan süsleme anlayışı bu dönemde oldukça belirgin hale gelmiştir. Günümüzün dekoratif sanat ifadesi ve dekoratif sanat sanatı maksimum düzeyde kullanan Art Deco akımının temelinde Gotik Sanatının olduğunu söylemek abartı olmasa gerek.

Sivri kemer kullanılmıştır: Gotik Mimari çok yüksek ve uzunlamasına gelişen muhteşem binalarla temsil edilmiştir. Bu binaların örtü sistemlerini korumak ve geliştirmek gayreti içinde olunmuştur. Binalar yükseldikçe artan ağırlık sorununu en alt düzeye indirgeyebilme uğraşı içine girilmiştir. Bu sebeple bu dönemde kendisine özgü bir kemer tipi olan sivri kemer kullanımını tercih etmiştir.

Pencereler ve açıklıklar ön plana çıkmıştır: Bu dönemde Romanın basık ve ağır sütunları ve taşıyıcı bina elemanlarının yerine ustalıklı planlanmış demet payeler ve kaburga kemerler geçirilmiştir. Böylece duvarlar neredeyse ortadan kaldırılmış ve geniş açıklıklar ile güçlü ışık kaynakları sağlanmıştır.

Işık önemli unsur haline gelmiştir: Binaların genellikle çok yüksek olması nedeniyle içerdeki taşıyıcı elemanları desteklemek için binaların yan cepheleri boyunca dış kısma yapılan ve çatı örtüsünün desteklenmesi ve taşınmasına yardımcı olan uçan payandalar da bu tip eserlerin en belirgin özelliklerindendir.

Cepheler ayrı bir önem kazanmıştır: Gotik binaların tanınmasını sağlayan en önemli kısımlarından biri de cepheleridir. Roman mimari anlayışının önem ve itina gösterdiği kuleler çok daha itina ile ele alınarak ana cephenin iki yanına yerleştirilmiş ve böylece ahenkli bir görüntü etkisi ortaya çıkarılmıştır.

Gül pencereler ortaya çıkmıştır: Üç ayrı bölüm olarak ele alınan girişlerin zengin heykel ve kabartma süslemelerle desteklenmesi ve cephenin tam ortasına gelen ve vitray adını alan renkli camlarla yapılmış dini resimlerin yer aldığı yuvarlak gül pencereler bu üslubun en önemli özelliklerinden biridir.

Ustaca ve bilinçli yapılmış eserlerdir: Gotik katedrallerin ana plan şeması genel hatlarıyla Roman binaların uzantısı olmakla beraber, planın uygulanış ve tanzimi çok daha ustaca ve bilinçli bir şekilde halledilmiştir.

Sanatın Dindışı Boyuta Ulaşması

Sanat kavramını en çok ön plana çıkaran mimari eserler olan kilise ve katedraller Gotik dönemden önce özellikle şehir dışında inşa edilmekteydi. Gotik dönemde ise bu eserler daha çok şehir merkezlerinde inşa edilmeye başlanmıştır. Şehirli bir karakter gösteren Gotik Sanat'ın bu durumu sonucu din dışı mimari eserleri de önem taşımaya başlamıştır. Bu eserlerde de dini mimaride görülen özellikler sergilenmektedir.

Heykel Sanatının Kişilik Kazanması

Önceki dönemlerde heykeller daha çok mimari eserlerin bir parçası özelliğini taşımaktaydı. Yani heykele duyulan ihtiyaç mimari bir elemanın kabartılması, yontulması veya süslenmesi ile giderilmeye çalışılmıştır. Gotik üslupta yapılmış olan heykeller yavaş yavaş tezyini özelliğini yitirmekte olup, üç boyutlu bağımsız formlar oluşturmuştur. Uzama eğilimiyle hemen fark edilen Gotik heykeller, genellikle bina cephelerinde veya iç mekânlarda belirli bir konu veya konu gruplarını anlatacak şekilde yapılmıştır. Bu nedenle mimariye bağımlı olmakla beraber heykellerin başlı başına bir eser olarak da yapılmaya başlandığını gösteren bir tutum mevcuttur. Çok görkemli ve karmaşık bir görünüme sahip olan Gotik süslemeler arasında heykeller büyük etki yapmaktadır. Serbest üç boyutlu formlarla fark edilen figüratif eserler kadar zengin ve gösterişli kabartmalar da Gotik heykelin en önemli faaliyet alanı içinde kalmaktadır. Bütün bu eserlerde elbise kıvrımlarına ve doğal öğelerin ifadesine verilen önem ilgi çekicidir.

Vitray Sanatının Doğuşu

Vitray üzerine en eski bilgiler M.S 4.yy'a aittir. Fakat bunlar süslü pencere anlamındadır, resim değildir. İlk vitray 9.yy'a aittir. Bu tarihlerden sonra gerek Roman ve gerekse Gotik kiliselerde, önce Fransa sonra Almanya ve İngiltere'de kullanılmıştır. Fransa'da *Chartes, Strassbourg*; Almanya'da *Augsburg, Freiburg, Ulm* katedrallerinde önemli vitraylar görülmektedir (Turani, 1998:146).

Gotik sanatın en tipik faaliyet alanlarının başında gelen vitray Roman dönemin sonlarında başlamakla beraber belki de en gösterişli örneklerini Gotik katedrallerin en önemli yardımcı öğelerinden biri olarak vermiştir (Hurwitz & Day, 1995:352). Gotik

mimarinin kendisine özgü tutumu olan açıklıkların bolluğu ve duvar yüzeylerinin ortadan kalkmasıyla açığa çıkan geniş pencereler bu teknikle yapılan resimlerle kaplanmıştır. Gotik devrin ışığa verdiği önem ve renkli ışıklarla kişiler üzerinde yapmak istediği etkinin de bunda büyük rolü vardır.

Gombrich'e (2007:189) göre; "Bu mucizevî yapılar uzaktan göründüklerinde cennetin güzelliklerini herkese duyurur gibidir". Bu görkemli yapılara cenneti andıran güzelliklerin kazandırılmasında rengârenk camlı pencerelerin kullanılması oldukça etkilidir.

Resim Sanatının Ortaya Çıkışı

Sanat tarihi incelendiğinde, resmin, ağır gelişme dönemlerinden sonra verimli araştırmalarla bugünkü durumuna kavuştuğu bilinmektedir (Akay, 2008:5). Bu dönemlerden biri belki de en önemlisi Gotik Sanatıdır. Bu dönemde Floransa'da Giotto ile resim, iyice değişti. Floransa Okulu denilen bir ressam grubu, resim sanatına eski Yunan'ı hatırlatan insancıl değerler getirdiler. Floransa okulu, resim tekniğinde de iki büyük yenilik yaptı: birincisi, perspektifi keşfetti, ikincisi de renkliliği (Güvemli, 2007:50).

Yine bu yüzyılda şovale resmi denilen çığır açıldı. Kral İyi Jean'ın portresi (Louvre müzesinde), 1350 tarihini taşıyarak, bu çığırdaki resmin en eskisi sayılır (Güvemli, 2007:49).

Gotik sanat anlayışının yayılması sonucu olarak resim sanatı alanında yeni anlayışlar ve sentezler ortaya çıkmaya başladı. Örneğin kitap resimlemeleri gibi yeni sanatsal çalışmalar başladı ve özellikle İtalyan ressamlar tarafından illüstrasyon çalışmaları yapılmaya başlandı (Heindorff, 2008).

Resim sanatı bağımsız ve bireysel bir sanat olma yolunda ilerlemeye başladı. Bu sürecin en önemli ressamları arasında yer alan Giotto'nun Avrupa resminin ilk önemli öncülerinden biri ve belki de tesiri en güçlü kural koruyucu olduğu gerçektir. Giotto, Rönesans anlayışında resmin ilk öncüsüdür (Mittler&Ragans, 1999:155).13. yüzyıl resim sanatıyla kıyaslandığında büyük bir yeniliktir ve gotik üslubu yenileyen Giotto, ilk modern ressam sayılır. Giotto di Bondone, aynı zamanda ünlü bir mimardır. Uç boyutluluk, form ve mekân düzenlemesine gösterilen önem, konu bütünlüğü ve doğallık arayışı onun sanatının temelini teşkil etmektedir. Portrelere yönelik titizlik de sanatçının bir başka dikkat çekici yönüdür.

Giotto ve Florensa Okulu, resme üçüncü boyutu sokarak bu sanatı, o zamana kadar tuttuğu yoldan ayırdılar. İki boyutlu bir yüzeyi perspektif kurallarıyla üç boyutluymuş gibi gösterdiler (Güvemli, 2007:50).

Heykel ve vitraylarda ifade edilen bütün konular Tevrat ve İncil'den alınma dini konular ve dini konularla bütünleşen ve inancı ön plana çıkaran temalardır. Buna rağmen doğa ve insan da güçlü bir biçimde gündelik insan yaşamından gelen etkilerle kaynaşan yeni bir ifade şekliyle ele alınmaya başlanmıştır. Bu tutumun en güçlü biçimde kendisini hissettirdiği alan resim olmuştur. Gotik resim öncelikle kitap resmi

olarak 13. yüzyılın ortalarından itibaren Fransız Saray kütüphanesi için ısmarlanan kitaplarla gelişmeye başladı. Fakat en büyük değişim 14. yüzyılın başında İtalya'da ortaya çıktı. 13. yüzyılın sonunda değişen toplumsal kurumlara bağlı olarak, dinin gücü ve feodalitenin etkisini kaybetmesi ve feodalitenin daha sonra ortadan kalkmasıyla güçlü bir tüccar ve sanatkâr sınıfı ortaya çıktı. Şehirleşme ve yeni toplum şartları özellikle resimde de değişikliklere sebep oldu. Gotik anlayışın tam anlamıyla yerleşemediği İtalya'nın ve Bizans'ın gücünü kaybetmesi sonucu, yeni bir anlayış ortaya çıkmaya başladı. Rönesans Sanatı'nın habercisi olan bu ortamda Avrupa Resim Sanatı'nın daha sonraki yüzyıllarda sürececek olan tavrı şekillenmiştir. Resmin görsel bir değer kazanarak bağımsız bir iletişim unsuru olduğu bu zaman zarfında ressamların da kişiliklerini bularak imza atmaya önem verdikleri görülür (Beksaç, 2000:18).

Sonuç

Günümüzde “sanat” kavramının gerçek kimliğine kavuşmasının özellikle Rönesans döneminde olduğu düşünülmektedir. Sanatın özgün, özgür ve kişilikli eserler ortaya çıkarmaya başladığı esas dönemin Rönesans olduğunu kabul etmek kaçınılmazdır. Ancak sanatın doğmasında esas hazırlayıcı etkenleri tetikleyen Gotik Sanat dönemini göz ardı etmemek gerekir. Eğer Rönesans'ı sanatın doğuşu kabul edersek Gotiği de sanatın “dokuz ay”ı kabul etmek zorunlu görülmektedir. Çünkü Gotik dönemde günümüz modern sanat anlayışının birçok açıdan uzun süren bir alt yapısı hazırlanmıştır.

Gotik sanat üslubunun yaşandığı uzun sürede sanat bir kavram olarak kargaşalar ve fenomenler içinden sıyrılarak bugün anladığımız kelime anlamına kavuşmuştur. Bu var oluş için bu dönemde sanat kavramı bazı kırılma noktalarına şahit olmuştur. Özellikle Giotto ile birlikte günümüz resim sanatı ortaya çıkmış ve onun imzası ile sanatçı kavramı doğmuştur.

Heykel katedral duvarlarını süsleyerek katedrallerin amaçlarına hizmet etmekten çıkıp kendi özgün yapısını kazanmıştır. Böylece Rönesans'ta zirveye ulaşan ve günümüze kadar özgün kimliğiyle gelen heykel sanatı insan hayatındaki yerini almıştır.

Vitray sanatı bu dönemde oldukça ileri giderek belki de günümüzün el sanatları anlayışını doğurmuştur. Denebilir ki; vitray sanatının iyice gelişip kendi tekniğini ve üslubunu netleştirmiş olması şimdinin sanat-zanaat ve sanatçı-zanaatçı tartışmasına o dönemde bir çözüm getirmiştir.

Gotik sanat anlayışının yaşandığı dönemde ayrıca, önemli noktalardan biri de insanların artık kişisel beğenilerini ortaya koyma çabası içine girmiş olmalarıdır. Bu yüzden sanatçı eserine imzasını atıp bir anlamda izleyicilerini de belirlemek ve sanatına kimlik kazandırmak istemiştir. Daha öncesinde rastlanmayan bu olay, sanatla birlikte sanat izleyicisinin de bu dönemde doğmaya başladığını göstermektedir. Bu çeşitlilik arayışı son birkaç yüzyılın modern sanat anlayışında beliren sanat anlayışlarının doğuşuyla da yakından ilişkili olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Akay, B. (2004). *Resim Sanatı*, Ankara: Gölge Ofset
- Atakan, N. (2008). *Sanatta Alternatif Arayışlar* (Çev: Zeynep Rona), İzmir: Karakalem Kitabevi
- Beksaç, E. (2000). *Avrupa Sanatı'na Giriş*, İstanbul: Engin Yayıncılık
- Croddy, S. (1999). Gothic Architecture and Scholastics Philosophy, *British Journal of Aesthetics*, Vol 39, No 3
- Gillerman, D. W. (1980). "The Arrest of Christ: A Gothic Relief in the Metropolitan Museum of Art." *Metropolitan Museum Journal*, Vol. 15 Retrieved [15.01.2010] from <http://www.metmuseum.org/publications/journals/1/pdf/1512752.pdf.banned.pdf>
- Gombrich, E.H. (2007). *Sanatın Öyküsü* (Çev: Erol Erduran-Ömer Erduran) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Güvemli, Z. (2007). *Sanat Tarihi*, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Heindorff, A. M. (2008). *Painting, book illustrations, and tapestry*, Retrieved [10.10.2008] from <http://arthistory.heindorffhus.dk/frame-Style08-Gothic.html>
- Hurwitz, A. & Day, M. (1995). *Children and their art: Methods for The Elementary School*, New York: Horcourt Brace Javonoviç.
- Leuchak, M. R. (1988). The Old World for the New: Developing the Design for the Cloister." *Metropolitan Museum Journal*, Vol. 23 Retrieved [27.01.2010] from <http://www.metmuseum.org/publications/journals/1/pdf/1512857.pdf.banned.pdf>
- Mittler, G. & Ragans, R. (1999). *Understanding art*, New York: McGraw-Hill.
- Mondadori, A. (1978) Sanat Tarihi Ansiklopedisi, Cilt:2, (Çev: Hasan Kuruyazıcı & Üstün Alsaç). Görsel Yayınları,
- Rorimer, J. J. (1952). "Two Gothic Angels for the Cloisters" *Metropolitan Museum of Art Bulletin*, New ser., vol. 11, no. 4 Retrieved [25.01.2010] from <http://bjaesthetics.oxfordjournals.org/cgi/reprint/39/3/263.pdf>
- Şahin, T. E. (2006). *Arkeoloji ve sanat tarihi*, Ankara: Dikey Yayıncılık
- Tunalı, İ. (2008). *Felsefenin ışığında modern resim*, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Turanî, A. (1971). *Dünya sanat tarihi*, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları: 99
- Turanî, A. (1998). *Sanat terimleri sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi